

सम्पादकीय

बाध्यात्मक कदम

विदेशमा कति नेपाली अवैधानिक रूपमा काम गरिरहेका होलान् ! सरकारसँग यकिन तथ्यांक छैन । आफ्ना नागरिक कहाँ कुन अवस्थामा छन् भन्ने थाहा नहुनु एउटा देशका लागि कति लज्जाको विषय होला ! यो विकसित र समृद्ध देशका नागरिकले अनुमान गर्ने विषय हो । नेपालको हकमा यो लज्जाको विषय नभएर यथार्थ हो । नेपाल आफै विदेशमा रहेका आफ्ना नागरिकबाटे बेखबर छ, अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा लज्जाबोध गर्न बाध्य छ, राष्ट्रियस्तरमा निरन्तर प्रश्नको सामना गरिरहेको छ । आन्तरिक र बाह्य स्तरबाट निरन्तर खबरदारी भएपछि नेपालले बाध्य भएर विदेशमा रहेका नेपालीहरू जो अवैधानिक रूपमा काम गरिरहेका छन् उनीहरूलाई वैधानिक बनाउने पहल लिन थालेको हो । यसको प्रभावकारिता कति हुन्छ भन्ने विषय परीक्षामै छ ।

अवैधानिक भनेको आवश्यक कागजात नपुन्याई विदेश जानु र सम्बन्धित देशमा समेत नेपालको वास्तविक पहिचान लुकाएर रहनु वा काम गरेर बस्नु हो । यस्ता व्यक्ति जब समस्यामा पर्दैन त्यसबेले नेपाल सरकारलाई समेत पहल लिनमा आद्यारो हुने गरेको छ । एकातिर देशमै रोजगारी दिएर युवालाई राजन नसक्ने र अर्कातिर विदेशमा रोजगारीका लागि गएकाको पनि संरक्षण गर्न नसक्ने अवस्थामा नेपाल रहनुको अर्का कारण सरकारले खोजन सक्नुपर्छ । विदेश जाने प्रक्रिया र आवश्यक रकम जुटाउन नसक्दा भारतको बाटो हुँदै कम खर्चमा अदक्ष कामदारका रूपमा विदेश जाने प्रवृत्ति पनि उत्तै छ । अर्कातिर नेपालबाट वैधानिक बाटोबाट जान नपाएकाहरू भारतको बाटो हुँदै अवैधानिक रूपमा जानेहरू पनि छन् । जससी विदेश गएको भए तापनि उनीहरू नेपालमा अवसर नपाएर वा नेपालको भन्स्किटिलो प्रक्रियाका कारण अवैधानिक रूपमा विदेश पुगेका हुन् । उनीहरूप्रति ढिले भए पनि सरकारले वैधानिकताका लागि पहल लिन थालेको छ ।

बाध्यात्मक रूपमै भए पनि नेपालले विदेशमा रहेका अवैधानिक नेपाली कामदारलाई वैधानिक बनाउने प्रक्रिया थाल्नु सकारात्मक कदम हो । फेरि यस्तै समस्या दोहोरिन नदिन पनि सरकार सचेत बन्नुपर्छ । नेपालमा रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्न सक्नुपर्छ । कोही विदेश जान आह्न्छ भन्ने सजिलो र सरल बाटो देखाउन सक्नुपर्छ । अन्यथा, फेरि समस्या समाधान हुँदैन । यसमा सरकार र सरोकारवालाहरूको ध्यान पुगोस् ।

किसानलाई न मल, न पानी

जबसम्म यो राज्यसताले जल, जमिन र जनशक्तिमा लगानी गर्न कन्जुस्याई गर्छ, उत्पादनमा बेवास्ता गर्छ र किसानका समस्यालाई ध्यानमा राख्दैन तबसम्म कृषि क्षेत्र समस्या रहिरहनेमा कुनै दुविधा छैन ।

मध्येशमा लागेको सुख्खाको अवलोकनमा प्रधानमन्त्रीदेखि भुलो अवलोकनको होलकपुरले उडायो । सुख्खाले फाटेको मधेशको किसानहरू मारमा परेका छन् । मानो रोपेर मरी उज्जाउने बेल मधेश सुख्खा लारदा पुरुषोमा हात राखेर छटपटिहेका छन् । कृषि उत्पादनलाई कसरी आधुनिकीकरण गरेर द्वेरै भन्ना द्वेरै अन उत्पादन गर्ने भन्ने ध्यान राज्यको कहिल्ये भएन । सिंचाइको कमी, आकाशको पानीमा भर पदां आज तपाकाको कमी होकर जमिनमा किसानको छटपटालाई मत्थर गर्न भन्ने प्रधानमन्त्री उपरामा लाग्ने थालेको छ । पानी नपरेपछि धान रोपन नपाएका किसानको छटपटालाई मत्थर गर्न भन्ने प्रधानमन्त्री उपरामा लाग्ने थालेको लोको लाग्यो । सुख्खाले खाली लाग्ने ध्यान राज्यलाई अन्तरिक र बाह्य स्तरबाट निरन्तर खबरदारी भएपछि नेपालले बाध्य भएर विदेशमा रहेका नेपालीहरू जो अवैधानिक रूपमा काम गरिरहेका छन् उनीहरूलाई वैधानिक बनाउने पहल लिन थालेको हो । यसको प्रभावकारिता कति हुन्छ भन्ने विषय परीक्षामै छ ।

अवैधानिक भनेको आवश्यक कागजात नपुन्याई विदेश जानु र सम्बन्धित देशमा समेत नेपालको वास्तविक पहिचान लुकाएर रहनु वा आज गरेर बस्नु हो । यस्ता व्यक्ति जब समस्यामा पर्दैन त्यसबेले नेपाल सरकारलाई समेत पहल लिनमा आद्यारो हुने गरेको छ । एकातिर देशमै रोजगारी दिएर युवालाई राजन नसक्ने र अर्कातिर विदेशमा रोजगारीका लागि गएकाको पनि संरक्षण गर्न नसक्ने अवस्थामा नेपाल रहनुको अर्का कारण सरकारले खोजन सक्नुपर्छ । विदेश जाने प्रक्रिया र आवश्यक रकम जुटाउन नसक्दा भारतको बाटो हुँदै कम खर्चमा अदक्ष कामदारका रूपमा विदेश जाने प्रवृत्ति पनि उत्तै छ । अर्कातिर नेपालबाट वैधानिक बाटोबाट जान नपाएकाहरू भारतको तपाकाको लोको लाग्ने थालेको छ । एकातिर विदेशमा रोजगारी दिएर युवालाई राजन नसक्ने र अवैधानिक रूपमा जानेहरू पनि छन् । जससी विदेश गएको भए तापनि उनीहरू नेपालमा अवसर नपाएर वा नेपालको भन्स्किटिलो प्रक्रियाका कारण अवैधानिक रूपमा विदेश पुगेका हुन् । उनीहरूप्रति ढिले भए पनि सरकारले वैधानिकताका लागि पहल लिन थालेको छ ।

आयातमा वृद्धि हुन्दा महानी बढ्दछ, महानी बढेपछि हुन्दा खाने जनताको हातमुख जोड्न निकै समस्या हुन्छ । यसमा राज्यको धान हिजो पनि थिएन र आज पनि छैन । मधेशमा करिव १२ लाख टन धान उत्पादन हुँदै आपाकोमा यो सुख्खाले गर्दा यो आवाहन उत्पादनमा भारी पिंगवट आई खाल सुख्खामा नै घरका लाग्ने पक्का छ । यसमा राज्यसताको धान छ की छैन ? राज्यसताको प्राथमिकीकरणमा यस्ता व्यवसायिक विषय पर्दैन की पैर्नेन भन्ने भुला चाही मूल्य सावल हो ।

मधेशमा कुल ३ लाख ७३ हजार ६ सय ४५ हेक्टर जमिनमा धान खेती लगाइन्छ, तर सुख्खाले गर्दा करिव १ लाख १३ हजार हेक्टरमा मात्रै रोपाई भएको कृषि मानवालयको तथ्यांकमा जल्लेख छ । यसले पनि मधेशमा यो वर्ष धान खेती लगाइन्छ जोड्न निकै उत्पादन धाने जाहिले पनि व्यवहारमा शून्य छ । भाषणमा चाही द्वेरै सुन्ने गरिन्दै । कृषिको विकासको नाममा राज्यले कार्यो अनुदान वितरण गरेका तथ्याकहरू सर्वजनिक भइसकेका छन् । कार्यानुदानका नाममा सत्ता र शक्तिको दूरप्योग गरी अर्बाँ रकम वितरण भएको समाचारहरू छरपस्ट छैन । तर, कृषिको विकास भन्ने शून्य छ । राज्य सत्ताको स्टैरिड चलाउनेहरूको गराई र भनाई अर्कातिर छ भन्ने गराई अर्कातिर, त्यही भएको विकासको समस्या योग्यात्मक जाँचौ लाग्ने छ ।

मुलुकमा रहेका तीन तहका सरकारले मधेश विरासी भएको पतै पाइन्नै । काठमाडौँबाट समाजवादको ढोल पिटेर कै गर्नु, आकाशबाट पानी नपर्दा मधेशले धान रोपन पाउँदैन । मल बिउ नापाएर किसानको रूवावासी हुन्छ, राज्य सत्ता कानमा तेल हालेर बस्छ । समाजवादले धारातल हेर भन्ने अर्थात द्वेरै भन्ने अर्थात धारातल धारा भन्ने अर्थात धारातल हो ।

जोतेर पसिना बगाएको धारातल समाजवाद भन्ने गरिन्दै । पहिला आफ्नो जमिनको उत्पादन बडाउ । भुझ्मा निहुरेर जल, जमिन र जनशक्तिको व्यवस्थापन गरेर उत्पादनले आधीवहरी त्याऊ अन समाजवादको मार्ग तयार हुन्छ, आफै उत्पादनले दुर्नियाँलाई चखाउँदा चखाउँदै धनी भएको पतै हुँदैन, त्यही समाजवादले भावाचार हुन्दैन ।

जिमिटको अलेकजनिन्दिग्नुमा दुइ यात्रुवाहक रेलहरू तीव्रिका ४५ जनाको मृत्यु भएको यिथो भन्ने ३ हजार जना घाइटे भएका थिए ।

११ अगस्त २००३ मा नेटाउले अफगानिस्तानमा शान्ति सेनाको कमान्ड लिको यिथो । जसले यसको ५५ वर्षको इतिहासमा युरोप बाहिर पहिलो युलो अप्रेशनको जिम्मा लिएको यिथो ।

११ अगस्त २०१२ मा इरानको ताईग निजैकै लगाउन दुइ दूल भूकम्प (६.४ र ६.२ रेक्टर स्केल) जाई ३०६ जनाको मृत्यु भएको यिथो भन्ने ३ हजार जना घाइटे भएका थिए ।

११ अगस्त २०१२ मा इरानको कमान्ड लगाउन दुइ दूल भूकम्प (६.४ र ६.२ रेक्टर स्केल) जाई ३०६ जनाको मृत्यु भएको यिथो भन्ने १७९ जना घाइटे भएका थिए ।

११ अगस्त २०१२ मा इरानको कमान्ड लगाउन दुइ दूल भूकम्प (६.४ र ६.२ रेक्टर स्केल) जाई ३०६ जनाको मृत्यु भएको यिथो भन्ने १७९ जना घाइटे भएका थिए ।

११ अगस्त २०१२ मा इरानको कमान्ड लगाउन दुइ दूल भूकम्प (६.४ र ६.२ रेक्टर स्केल) जाई ३०६ जनाको मृत्यु भएको यिथो भन्ने १७९ जना घाइटे भएका थिए ।

११ अगस्त २०१२ मा इरानको कमान्ड लगाउन दुइ दूल भूकम्प (६.४ र ६.२ रेक्टर स्केल) जाई ३०६ जनाको मृत्यु भएको यिथो भन्ने १७९ जना घाइटे भएका थिए ।

११ अगस्त २०१२ मा इरानको कमान्ड लगाउन दुइ दूल भूकम्प (६.४ र ६.२ रेक्टर स्केल) जाई ३०६ जनाको मृत्यु भएको यिथो भन्ने १७९ जना घाइटे भएका थिए ।

११ अगस्त २०१२ मा इरानको कमान्ड लगाउन दुइ दूल भूकम्प (६.४ र ६.२ रेक्टर स्केल) जाई ३०६ जनाको मृत्यु भएको यिथो भन्ने १७९ जना घाइटे भएका थिए ।

११ अगस्त २०१२ मा इरानको कमान्ड लगाउन दुइ दूल भूकम्प (६.४ र ६.२ रेक्टर स्केल) जाई ३०६ जनाको मृत्यु भएको यिथो भन्ने १७९ जना घाइटे भएका थिए ।

११ अगस्त २०१२ मा

